

YANGI O'ZBEKISTONDA XORIJIY TILLARNI MUKAMMAL BILISH ERTANGI KUN KELAJAGIMIZ POYDEVORIDIR

Nosirova Dilfuza Nabiyevena

Andijon viloyati Yuridik texnikumi yuristlar
uchun xorijiy til o'qituvchisi, 3 chi darajali yurist
<https://doi.org/10.5281/zenodo.8267748>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 10-August 2023 yil
Ma'qullandi: 15-August 2023 yil
Nashr qilindi: 21-August 2023 yil

KEY WORDS

xorijiy tillar, mutaxass, yangi O'zbekiston, yoshlar, zamonaviy dunyo, mezon, kelajag poydevori.

ABSTRACT

Ushbu maqolada xorijiy tillarni mukammal bilish inson hayotidagi ahamiyati muhokama qilinadi. Bugungi kunda har bir inson uchun xorijiy tillarni bilish juda muhimdir. Dunyo tobora globallashib borayotgani va yangi O'zbekistonda ikki tili bilish, shunchaki qizqish emas, balki zamon talabi bo'lib bormoqda.

Zamonaviy dunyoda xorijiy tillarni o'rganish zamonaviy, muvaffaqiyatli inson hayotining muhim tarkibiy qismlaridan biridir. Chet tilini bilish nafaqat orzu, balki zarur. Bugungi kunda chet tilini bilish istagida bo'lganlar ko'payib bormoqda, chunki bu bilim ularga yangi imkoniyatlar beradi, ma'naviy dunyosini boyitmoqda [4]. Ideal holda, bilimli, shuhratparast odam bir nechta xorijiy tillarni bilishi, ularni doimiy ravishda sayqallashi va yaxshilashi kerak, chunki xorijiy tillarni o'rganish umuman zerikarli jarayon emas. Bu dunyoqarashni rivojlantiradigan, mantiqiy fikrlashni, fikrlaringizni qisqa va aniq ifoda etish qobiliyatini yaxshilashga imkon beradigan ijodiy, hayajonli faoliyat.

"Mamlakatimizda xorijiy tillarni o'rgatish bo'yicha kelajak uchun mustahkam poydevor bo'ladigan yangi tizimni yo'lga qo'yish vaqti-soati keldi. Biz raqobatdosh davlat qurishni o'z oldimizga maqsad qilib qo'ygan ekanmiz, bundan buyon maktab, litsey, kollej va oliy o'quv yurti bitiruvchilari kamida 2 ta chet tilini mukammal bilishlari shart. Bu qat'iy talab har bir ta'lim muassasasi rahbari faoliyatining asosiy mezoniga aylanishi lozim" [3], – dedi Shavkat Mirziyoyev.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev raisligida 6-may kuni bo'lib o'tgan videosektor yig'ilishida xorijiy tillarni o'qitish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlariga bag'ishlangan, unga ko'ra mamlakatimizda har yili bir qancha bilim yo'nalishlari belgilanib, ularni rivojlantirishga ustuvor ahamiyat qaratilmoqda. Bu yil fizika va chet tillari ana shunday yo'nalishlarga aylandi. Davlatimiz rahbarining bu masalani kun tartibiga qo'ygani, Yangi O'zbekiston yoshlariga avvalgidan ko'ra mas'uliyat va tashabbuskor bo'lish imkonini bermoqda.

"Mamlakatimizda kelajak uchun mustahkam poydevor bo'ladigan xorijiy tillarni o'qitishning yangi tizimini yaratish vaqti keldi. Biz o'z oldimizga raqobatbardosh davlat qurishni maqsad qilib qo'ygan ekanmiz, bundan buyon maktab, litsey, kollej va oliy o'quv

yurtlari bitiruvchilari kamida ikkita chet tilini mukammal bilishlari shart. Bu qat'iy talab har bir ta'lim muassasasi rahbari faoliyatining asosiy mezoniga aylanishi kerak" [1] dedi Prezidentimiz o'z ma'ruzasida bu bizni yangi bilim cho'qqilari sari intilishga undaydi.

Ammo shuni e'tirof etish kerakki, yoshlarimizni ta'lim muassasalarida xorijiy tillarni o'rganishga keng jalb etish, chet tillarini o'rgatish borasida hali ham yechimini kutayotgan muammolar mavjud. Davlatimiz rahbari yig'ilishda ana shu muammolarga ham alohida to'xtalib o'tdi. Xususan, ta'lim tizimida 2000 dan ortiq chet tili o'qituvchilari o'rni bo'sh qolmoqda, 1400 ta maktabda chet tillarini o'qitish sifati mutlaqo qoniqarsiz, ushbu tizimdagi o'qituvchilarning atigi 4 foizi milliy va xalqaro sertifikatlarga ega [2].

Yig'ilishda Prezidentimiz tomonidan bildirilgan fikr va takliflardan kelib chiqib, O'zbekistonning viloyatlarida ham qator tashabbuslar ilgari surilmoqda. Har bir viloyatda mavjud oliy va o'rta ta'lim muassasalarida dars berish uchun xorijdan kelayotgan xorijiy mutaxassislarining talaba va maktab o'quvchilari bilan uchrashuvlari tashkil etilmoqda. Ularning qiziqishlari, orzu-maqсадlari ona tillarida muhokama qilinadi. Natijada xorijiy tillarni o'rganishga bo'lgan ishtiyoq ortib bormoqda.

Bugun, tobora globallashib borayotgan dunyoda barchamiz salohiyatli, tadbirkor bo'lishimiz va innovatsiyalarga sodiqlik hissi bilan yashashimiz kerak. Ayniqsa, yoshlarga Yangi O'zbekistonda talab yuqori. Ular Vatan kelajagini, davlat va jamiyat taraqqiyotini rivojlantiradi. Ko'p til bilgan dunyoning egasi, deydi xalqimiz. Darhaqiqat, chet tillarini bilish o'z madaniyati, tarixi, adabiyoti, iqtisodiyoti, o'tmishi va bugunini chuqur anglash va shu asosda o'zaro manfaatli hamkorlikni yo'lga qo'yish uchun zamin yaratadi.

So'nggi 10-15 yil ichida O'zbekistonda ro'y bergan tub o'zgarishlar xorijiy tillarni o'qitishda ham o'zini namoyon qilmay qolmadi. So'nggi paytlarda mamlakat tashqi muhitdan izolyatsiya qilingan sharoitda xorijiy tillarni o'zlashtirishga bo'lgan keskin ehtiyoj juda past edi. Til ta'limi tizimini tubdan qayta tashkil etish iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy hayotda yangi holat bo'ldi: endi respublikamiz fuqarolari butun dunyo bo'ylab erkin harakatlanishlari mumkin. O'qitishning asosiy mazmuni o'quvchini ma'lum ijtimoiy me'yorlar bilan tanishtirish, ma'lum turmush tarzini yaratish, uning xatti-harakatlarining individual va madaniy shakllarini o'z-o'zini anglash uchun sharoit yaratishdir. Bu yerda esa insonni jahon makonida hayotga tanitishda, bevosita ijtimoiy muhit chegarasidan chiqib ketishda xorijiy tillaralohida o'rni yaqqol ko'zga tashlanadi. Shunday qilib, "Yangi bilimlarning ko'payishini ta'minlaydigan tafakkurning samarali funksiyasi va so'zsiz kengayishini ta'minlaydigan bilim faolligini rivojlantirishga e'tiborni qaratishi kerak"[5].

Xorijiy tillarni ob'ektiv ravishda ijtimoiy qadriyatdir, shuning uchun uni oliy ta'lim dasturiga kiritish jamiyatning ijtimoiy buyurtmasidir. Chet tili ham ona tili kabi jamiyatda yakka holda mavjud emas va o'z hayotini yashay olmaydi. U jamiyat hayotining barcha sohalari: iqtisodiyot, siyosat, san'at, ta'lim, harbiy soha va boshqalar bilan chambarchas bog'liq bo'lib, u vakili bo'lgan mamlakatning mentaliteti va madaniyatini aks ettiradi [4].

Xorijiy tillarni o'rganish birinchi qarashda ko'rinadigan darajada oson emas. Bu ko'p vaqt va kuch talab qiladigan uzoq va murakkab jarayon. Chet tillarini o'rganishda motivatsiyani kuchaytirishga yordam beradigan sabablar ham har xil. Ulardan ba'zilari amaliydir. Boshqalar tabiatan intellektualdir. Boshqalar sentimental ko'rinishi mumkin. Xorijiy tillarni o'rganishga turtki bo'lgan omillarni ko'rib chiqing [4].

1. Ish - xorijiy tillarni bilish sizga yanada istiqbolli ish topishga, lavozimni egallashga,

boshqa davlatga xizmat safariga borishga, foydali shartnomalar tuzishga, savdo hajmini oshirishga yordam beradi ... Faoliyatimizning istalgan sohasida - ta'lim, sanoat, savdo, xalqaro turizm, kompyuter texnologiyalari va boshqalar - xorijiy tillarntillarini bilish foydali bo'ladi.

2. Fan - xorijiy tilini bilish bilan siz xorijiy manbalardan foydali ma'lumotlarni olishingiz, yanada kengroq bilimlarga ega bo'lishingiz mumkin. Xorijiy davlatlar bilan aloqalarni kengaytirish va ilmiy bilimlarni baynalmilallashtirish sharoitida xalqaro axborotning to'g'ri tashkil etilgan tizimi alohida ahamiyatga ega bo'lib, uning normal ishlashini haqiqatan ham xorijiy tillarni biladigan, axborotni tezkorlik bilan ajratib olishga qodir mutaxassislarisiz tasavvur qilib bo'lmaydi, xorijiy manbalardan tarjimonsiz o'z ona tilida taqdim etish va ilmiy ishlarda foydalanish. Xorijiy tillarini o'rgatish jamiyatning ijtimoiy buyurtmasiga, ilmiy va ilmiy-texnik ziyolilarning samarali faoliyatining zarur shartiga aylandi.

3. O'qish - O'zbekistonning yagona ta'lim makoniga kirishi xorijda ta'lim olishning yangi istiqbollari ochadi. Madaniyat - adabiyot, badiiy filmlar, teledasturlar, ma'lum bir mamlakat madaniyatiga tegishli musiqalar tilni bilish bilan yanada qulayroq bo'ladi.

4. Emigratsiya - xorijiy tillarni bilgan holda mahalliy jamiyatga moslashish va integratsiya jarayoni oson va tez kechadi.

5. Sayohat - o'tgan asrdagi kabi masofalar endi to'sqinlik qilmaydi. Hamma sayohat qiladi va muloqot qiladi. xorijiy tillarni minimal darajada bilish ham chet elda "ushlab turishga" yordam beradi: oziq-ovqat yoki chipta sotib oling, kerakli joyga boring, yangi odamlar bilan suhbatlashing.

6. Shaxsiy motivlar - xalqaro nikohlar (tilni bilish muloqotni osonlashtiradi), ildizlarga qaytish (masalan, oilaviy an'analarni saqlash yoki tilni saqlash uchun bolalar tilini o'rgatish), do'stlar (tilni bilish muloqotni soddalashtiradi), boshqa fikrlash tarzini yaxshiroq tushunishga yordam beradi), sevimli mashg'ulotlar (ehtimol, sizga ma'lum bir chet tilining tovushi, qanday yozilishi yoki kuylanishi yoqadi; tilni o'rganganingizdan so'ng, siz undan to'liq zavqlanishingiz mumkin).

7. Xorijiy tillarni o'rganish o'z tili va madaniyatini yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Chet tilni o'rganish aslida sizga teskari psixologiyani jalb qilishi va o'z ona tilingiz va madaniyatingizni yaxshiroq tushunishingizga imkon beradi. Bu xorijiy tillarni o'rganishning eng kutilmagan afzalliklaridan biridir. Siz nafaqat madaniy urf-odatlar, balki birinchi tilingizning grammatikasi, so'z boyligi va talaffuz uslublari to'g'risida ham ancha xabardor bo'lasiz.

Bu, ehtimol xorijiy tillarning sobiq bir tilli kishilarga beradigan tinglash, o'qish va yozish qobiliyatlari yaxshilanganligini tushuntiradi. Chet tillarini o'rganishning afzalliklari sizning hayotingizning deyarli barcha jabhalarida muvaffaqiyat qozonish uchun sizni moslashtirish qobiliyatiga ega. Xorijiy tillarni o'rganish juda muhimdir va chet tilini o'rganish uchun son-sanoqsiz bunday sabablar mavjud. Xorijiy tillarni o'rganish til to'siqlarni yengishga yordam beradi va insonlarni o'zaro tushunish chuqurroq darajasida bog'laydi. Ayniqsa hozirgi kunda mutaxasslardan xorijiy tillarni bilish talab qilinmoqda.

Hammaga ma'lumki, dunyo tili sifatida ingliz tili tan olingan, ingliz tilini bilish yoshlarning bilimini rivojlantirish uchun ajoyib imkoniyatdir. Buning siri ko'pgina ilmiy asarlar ingliz tilida yozilganidadir. Bemalol asarlarni asl nusxasini o'qishga qodir bo'ladilar. Yana bir muhim tarafi ingliz tilini bilish orqali hozirgi kundagi zamonaviy texnikalar va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish osonlashadi. Ingliz tili - texnika tili ham deyiladi. Deyarli

barcha ijtimoiy tarmoqlar ingliz tilida oson yoritilgan. Ayniqsa, hammaga ma'lum pandemiya davrida masofaviy ta'lim boshlandi. Bu esa, ko'pgina yoshlar uchun qiyinchilik keltirib chiqazdi. Chunki hamma ham birdek zamonaviy texnikalardan, ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishni bilmaydi. Ingliz tilini bilish bu muommolarga nuqta qo'yadi [1].

Xulosa qilib aytadigan bo'lsam, xorijiy tillarni bilish har bir soha vakili uchun yangi imkoniyatlar kalitidir. Siz sohangizni yaxshi bilsangiz bitta eshik, xorijiy tillarni ham bilsangiz yana bir eshik ochiladi. Aynan, til bilish butun dunyo uchun eshik ocha oladi.

Adabiyotlar:

1. Ahmadova U.X. (2021). Xorijiy tillarni o'rganish nega muhim?// Science and Education, 2 (1), 257-259.
2. Nosirova D., & Nasirdinov S. (2022). Xorijiy tillarni bilish kelajakka yo'l. Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры, 2(12), 113-116. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/6029>
3. O'zbekistonda chet tillarini o'qitish bo'yicha tizim yangilanadi//<https://oz.sputniknews.uz/20210507/ozbekistonda-chet-tillarini-oqitish-bo'yicha-tizim-yangilanadi--mirziyoev-qarori-18634349.html>
4. Гальченко С.И. (2019). Роль иностранного языка в развитии международных отношений. Ученые записки. Электронный научный журнал Курского государственного университета, (4 (52)), 119-122.
5. Yuldashev M.K. The role of a foreign language in the preparation of the future generation in modern society. Vestnik nauki i obrazovaniya. 2023. No. 1 (160). P.98-103.
6. Nosirova, D., & Nasirdinov, S. (2022). HORIJIIY TILLARNI BILISH KELAJAKKA YO'L. Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры, 2(12), 113-116.
7. Dilfuza, N. (2022). BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARIGA XORIJIY TILLARNI O'RGATISH JARAYONIDA TURLI INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISH USULLARI. Yosh Tadqiqotchi Jurnali, 1(2), 320-325.
8. Komilov, J., Isaeva, G., Jonzokova, S., Nosirova, D., & Suleymanova, R. (2021). Innovative approaches of psychological training of young sportsmen to the competitions. Ilkogretim Online, 20(3).
9. Nosirova, D. (2022). OILADA HUQUQIY TARBIYANI SHAKLLANTIRISH. Инновационные исследования в современном мире: теория и практика, 1(22), 77-80.
10. Abdurasulov, M., Rasulov, S. B., & Nosirova, D. N. (2022). LAWS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN ON APPEALS OF INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES. Central Asian Academic Journal of Scientific Research, 2(5), 412-416.
11. Nosirova, D. N. (2022). XORIJIY TILLARNI O'RGANISHDA O'QISH, TINGLASH, YOZISH VA GAPIRISHNING AFZALLIKLARI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(7), 648-655.
12. Nabiyevna, N. D. (2022). OILAVIY MULOQOT G'ARBDA VA SHARQDA. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIIY JURNALI, 2(12), 265-269.
13. Nabiyevna, N. D. (2022). The Essence of Family Communication and Historical Processes. Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences, 1(3), 41-46.
14. Nosirova, D. (2022). OILAVIY MULOQOT MOHIYATI VA YOSHLARNING OILA QURISHGA ZAMONAVIY MUNOSABATI. Инновационные исследования в современном мире: теория и практика, 1(22), 17-21.